

Bryssel, 27. tammikuuta 2025
(OR. en)

5638/25

COHOM 11
COPS 44
CONUN 17
COASI 16
MAMA 24
COAFR 24
DEVGEN 15
CFSP/PESC 160

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	27. tammikuuta 2025
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Neuvoston päätelmät EU:n prioriteeteista YK:n ihmisoikeusfoorumeilla vuonna 2025

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä neuvoston 4075. istunnossaan 27. tammikuuta 2025
hyväksymät neuvoston päätelmät EU:n prioriteeteista YK:n ihmisoikeusfoorumeilla vuonna 2025.

Neuvoston päätelmät EU:n prioriteeteista YK:n ihmisoikeusfoorumeilla vuonna 2025

1. **Ihmisoikeudet** – olivatpa ne sitten kansalaisoikeuksia, kulttuurisia, taloudellisia, poliittisia tai sosiaalisia oikeuksia – ovat yleismaailmallisia, jakamattomia, toisistaan riippuvaisia ja toisiinsa liittyviä. Ihmisoikeudet ovat ihmisarvon, tasa-arvon, demokratian, rauhan ja kestävän kehityksen kulmakivi. Rauha, vauraus ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen kulkevat käsi kädessä oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja ihmisoikeuksien kanssa. Konfliktien ja väkivallan taustalla on aivan liian usein ihmisoikeuksien kieltäminen, ja historia on opettanut meille, että voimme todella suojella omaa vapauttamme vain, jos suojellemme toisten vapautta.
2. Euroopan unioni vahvistaa olevansa vakaasti sitoutunut edistämään ihmisoikeuksien yleismaailmallista kunnioittamista, suojelua ja toteutumista kaikkialla maailmassa. EU jatkaa vuonna 2025 ihmisoikeuksien vahvaa vaalimista, puolustamista ja edistämistä yhtenä ulkoisen toimintansa prioriteeteista ja hyödyntää kaikki tilaisuudet kansainvälisillä foorumeilla torjuakseen ihmisoikeuksien taantumista.
3. EU aikoo jatkossakin omaksua vahvan kannan ja toimia johtajana kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen vaalimisessa ja edistämisessä hyödyntäen yhtenäisyyttään vipuvaikutuksen edistämiseksi. Konfliktien ja jännitteiden sekä kansainvälisen oikeuden noudattamatta jättämisen lisääntyessä hälyttävästi EU vahvistaa horjumattoman sitoutumisensa **tosiasialliseen monenvälisyyteen ja sääntöihin perustuvaan kansainväliseen järjestykseen**, jonka ytimessä on Yhdistyneet kansakunnat ja jossa lait ja normit ovat konflikteja vahvempia. EU:lla on johtava rooli kansainvälisen järjestelmän uudistamisen edistämisessä ja pantaessa täytäntöön tulevaisuussopimus ja sen liitteet, joissa vahvistetaan ihmisoikeuksien merkitys. EU vastustaa kaikkia pyrkimyksiä, joilla kylvetään eripuraa tai heikennetään yleismaailmallisia arvoja ja kansainvälistä oikeutta. EU toistaa ennakoivasti, että sen kannat perustuvat yleismaailmallisiin arvoihin ja kansainväliseen oikeuteen, ja torjuu johdonmukaisesti vihamielisiä narratiiveja.

4. EU jatkaa **yhteistyötä maailman kaikkien alueiden kanssa**, kuuntelee kumppaneidensa oikeutettuja huolenaiheita ja tehostaa yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa eri alueilla. On erityisen tärkeää syventää ja laajentaa ihmisoikeusalan yhteistyötä myös muiden kuin perinteisesti samanmielisten kumppanien kanssa ja toimia sillanrakentajana. EU käyttää vuodelle 2025 suunniteltuja huippukokouksiaan edistääkseen ihmisoikeuksia koskevaa ymmärrystä sekä niitä koskevia yhteisiä toimia ja liittoumia kansainvälisillä foorumeilla ja jatkaa alueellisten ihmisoikeusmekanismien tukemista.
5. EU kehottaa edelleen kaikkia valtioita tekemään täysimääräistä yhteistyötä **YK:n ihmisoikeusjärjestelmän** kanssa, mukaan lukien ihmisoikeusneuvosto ja sen mekanismit, kolmas komitea, sopimuselimet sekä YK:n järjestöt, ja osallistumaan siihen rakentavasti. EU vahvistaa tukevansa horjumattomasti YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston riippumatonta ja toimia riippumattomasti ja riittävästi resursoitua toimintaa ja tukee edelleen YK:n ihmisoikeusjärjestelmän vahvistamista. EU kehottaa edelleen kaikkia valtioita myöntämään YK:lle ja sen ihmisoikeuksien valvontamekanismeille pääsyn alueilleen ehdoitta ja esteettä, esittämään kutsuja YK:n erityismenettelyille ja muille YK:n ihmisoikeusmekanismeille ja helpottamaan niiden maavierailuja. EU on tyytyväinen ihmisoikeusneuvoston pyrkimykseen taata omien työmenetelmiensä tehokkuus ja muistuttaa, että ihmisoikeusneuvosto päättää menetelmistään itsenäisesti. EU on tyytyväinen myös ihmisoikeusneuvoston ja kolmannen komitean työvaliokuntien koordinoinnin tehostamiseen, jonka avulla voidaan varmistaa parempi synergia näiden elinten tekemän työn välillä ja välttää tarpeetonta päällekkäisyyttä. Vaikka näiden kahden elimen työmäärä on kasvanut, työmenetelmiä koskevat päätökset olisi tehtävä osallistavalla, yhteisymmärrykseen perustuvalla ja huolellisesti harkitulla tavalla.

6. EU käyttää edelleen kaikkia käytössään olevia välineitä, myös **EU:n maailmanlaajuisia ihmisoikeuspakotejärjestelmää**, saadakseen aikaan muutoksia ja parantaakseen ihmisoikeustilannetta koko maailmassa.
7. EU on edelleen sitoutunut lopettamaan rankaisemattomuuden ja varmistamaan **vastuuvollisuuden** kaikista kansainvälisen oikeuden, myös ihmisoikeuslainsäädännön, ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksista kaikkialla maailmassa. EU kannattaa edelleen pyrkimyksiä tutkia riippumattomasti ihmisoikeusloukkaukset ja -rikkomukset ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset, myös ne, jotka saattavat olla kansainvälisiä rikoksia. EU vahvistaa vankkumattoman tukensa kansainväliselle rikosoikeusjärjestelmälle ja erityisesti Kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC) sekä sitoutumisensa Rooman perussäännön noudattamiseen ja ICC:n riippumattomuuden ja lahjomattomuuden säilyttämiseen. EU tuomitsee edelleen ICC:hen, sen vaaleilla valittuihin virkamiehiin, henkilöstöön ja sen kanssa yhteistyötä tekeviin henkilöihin kohdistuvat hyökkäykset ja uhkaukset. EU antaa myös täyden tukensa ja panoksensa sen varmistamiseksi, että ICC:tä ja sen henkilöstöä suojellaan ulkoisilta paineilta ja uhkilta.

8. EU tukee edelleen voimakkaasti **tasa-arvon asiaa** kaikilla monenvälisillä foorumeilla. Kansainvälisten sitoumustensa mukaisesti EU edistää ja vahvistaa tarmokkaasti ponnisteluja, joilla pyritään **sukupuolten tasa-arvoon**, kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseen ja täysimääräiseen toteutumiseen kaikkien naisten ja tyttöjen osalta sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen, myös valtavirtaistamalla sukupuolten tasa-arvoa maa- ja aihekohtaisissa yhteyksissä. Vuonna 2025 tulee kuluneeksi 30 vuotta Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman antamisesta, ja naisten asemaa käsittelevän YK:n toimikunnan 69. kokous tarjoaa kansainväliselle yhteisölle ainutlaatuisen tilaisuuden vahvistaa sitoutumisensa sukupuolten tasa-arvoon, kaikkien naisten ja tyttöjen täysimääräiseen mahdollisuuteen nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja heidän voimaannuttamiseensa. EU aikoo suhtautua naisten asemaa käsittelevän toimikunnan 69. kokoukseen kunnianhimoisin tavoittein. Tilanteessa, jossa sukupuolten tasa-arvo on yhä lisääntyvien hyökkäysten kohteena, EU jatkaa yhteistyötä kaikkien kumppaneiden kanssa kansainvälisten normien edistämiseksi. Neuvosto korostaa yhä, että sukupuolten epätasa-arvon, syrjinnän ja naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan perimmäisiin syihin ja riskitekijöihin puuttumiseksi tarvitaan kunnianhimoinen ja muutoksia aikaansaava lähestymistapa. EU edistää jatkossakin sukupuolinäkökulman täysimittaista huomioon ottamista rauhaa ja turvallisuutta koskevissa aloitteissa, myös naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ja tulevien päätöslauselmien täytäntöönpanossa, vahvistamalla naisten ja tyttöjen täysimääräistä, yhdenvertaista ja merkityksellistä osallisuutta ja johtajuutta konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisemisessa konfliktin kaikissa vaiheissa. EU hyödyntää kaikki mahdollisuudet kaikilla asiaankuuluvilla foorumeilla, myös väestö- ja kehitystoimikunnassa, jatkaakseen näiden sitoumusten täyttämistä.

9. EU asettaa seksuaalisen ja **sukupuoleen perustuvan väkivallan** ehkäisemisen ja poistamisen sekä verkossa että sen ulkopuolella toimiensa keskiöön, mukaan lukien konflikteihin liittyvä seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta, perhe- ja parisuhdeväkivalta, lapsi-, varhais- ja pakkoavioliitot, naisten sukuelinten silpominen ja muut naisiin ja tyttöihin kohdistuvat haitalliset käytännöt. EU edistää koko yhteiskunnan kattavia lähestymistapoja miesten ja poikien saamiseksi mukaan sukupuolten eriarvoisuuden poistamiseen liittolaisina ja siitä hyötyvinä osapuolina muun muassa siten, että syrjiviin lakeihin puututaan ja syrjiviä sosiaalisia normeja ja sukupuolistereotypioita torjutaan. EU palauttaa mieleen sitoumuksensa tukea naisten ja nuorten yhdenvertaista, täysimääräistä, tosiasiallista ja merkityksellistä osallistumista kaikessa moninaisuudessaan ja kaikilla julkisen ja poliittisen elämän alueilla ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2020–2027 mukaisesti.
10. EU pyrkii lopettamaan ja estämään uudet ihmisoikeusloukkaukset ja -rikkomukset muun muassa tukemalla asianmukaisia aloitteita YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa ja ihmisoikeusneuvostossa. EU ottaa jatkossakin johtavan roolin Afganistania, Burundia, Eritreaa, Korean demokraattista kansantasavaltaa, Myanmaria ja Valko-Venäjää koskevissa **maakohtaisissa aloitteissa**. Se seuraa tiiviisti seuraavia maita koskevia aloitteita: Georgia (Abhasian ja Etelä-Ossetian miehitetty alueet mukaan luettuina), Haiti, Iran, Keski-Afrikan tasavalta, Kongon demokraattinen tasavalta, Nicaragua, miehitetty palestiinalaisalue, Somalia, Sudan, Syyria, tilapäisesti miehitetty Ukrainan alueet (Krimin autonominen tasavalta ja Sevastopolin kaupunki mukaan luettuina) sekä Venäjä. EU osallistuu aktiivisesti interaktiivisiin vuoropuheluihin erityismenettelyjen toimeksiantojen haltijoiden kanssa ja keskusteluihin, joilla kiinnitetään huomiota ihmisoikeustilanteisiin esimerkiksi Etiopian, Jemenin tai Sri Lankan osalta.

11. EU tuomitsee edelleen erittäin jyrkästi Venäjän laittoman, ilman edeltävää provokaatiota aloittaman perusteettoman **Ukrainaan kohdistetun hyökkäyssodan** yhteydessä tehdyt rikokset ja Venäjän jatkuvat ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset Ukrainassa, mukaan lukien mielivaltaiset pidätykset, laittomat karkotukset, pakkosiirrot, järjestelmällinen ja laajamittainen kidutus, kaltoinkohtelu, tahdonvastaiset katoamiset, laittomat teloitukset, seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta, sotavankien teloitukset sekä tahalliset hyökkäykset Ukrainan energia- ja muuta siviili-infrastruktuuria vastaan. EU kehottaa edelleen Venäjää lopettamaan ukrainalaisten lasten laittoman karkottamisen ja pakkosiirron sekä heidän laittoman adoptionsa. EU kannustaa lisätoimiin, joilla varmistetaan vastuuvollisuus kaikista Venäjän hyökkäyssodasta johtuvista kansainvälisistä rikoksista ja ihmisoikeusloukkauksista. EU tukee pyrkimyksiä perustaa Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevä erityistuomioistuin, jolla olisi mahdollisimman laaja alueiden rajat ylittävä tuki ja legitimizeetti. EU jatkaa Venäjän hyökkäyssodan vahinkorekisterin täysimääräisenä osallistujana Euroopan neuvoston kanssa tekemäänsä yhteistyötä tavoitteena perustaa kansainvälinen korvausmekanismi. EU korostaa tukevansa ICC:n syyttäjän suorittamaa tutkintaa ja ihmisoikeusneuvoston Ukrainaa käsittelevälle kansainväliselle tutkintakomissiolle antaman toimeksiannon uusimista. EU on tyytyväinen siihen, että Ukraina on ratifioinut ICC:n Rooman perussäännön, mikä on tärkeä askel kohti vastuuvollisuutta, ja kehottaa varmistamaan sen täysimääräisen täytäntöönpanon Ukrainan kansallisessa lainsäädännössä. EU vaatii Venäjää lopettamaan hyökkäyksensä, vetämään pois kaikki joukot ja sotilaskaluston Ukrainan koko alueelta ja kunnioittamaan täysimääräisesti Ukrainan suvereniteettia, itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä.

12. EU seuraa jatkossakin ihmisoikeusloukkausten rakenteellista järjestelmää ja järjestelmällisiä, valtion tukemia ja tehostuvia kansallisia tukahduttamistoimia, mukaan lukien mielivaltaiset pidätykset, kidutus ja muu huono kohtelu, ja tuomitsee kyseiset toimet. EU tuomitsee toisinajattelijoiden, kansalaisyhteiskunnan edustajien, riippumattomien tiedotusvälineiden edustajien ja leimattujen ryhmien edustajien vaientamisen **Venäjän federaatiossa**. EU kehottaa vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta kaikki poliittiset vangit ja lopettamaan poliittisen opposition vainon Venäjällä. Aiomme lisätä tietoisuutta oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen jatkuvasta puutteesta ja kehotamme Venäjää kumoamaan sortolainsäädäntönsä ja lopettamaan oikeuslaitoksen poliittisen väärinkäytön. EU kehottaa edelleen Venäjää tekemään täyttä yhteistyötä kansainvälisten ja alueellisten ihmisoikeuksien valvontamekanismien kanssa sekä kaikissa Venäjän federaation ihmisoikeustilannetta koskevilla erityismenettelyissä.
13. EU tuomitsee edelleen jyrkästi **Valko-Venäjän** räikeät, järjestelmälliset ja laajamittaiset ihmisoikeusloukkaukset. EU vaatii Valko-Venäjän viranomaisia lopettamaan kansalliset tukahduttamistoimet ja vapauttamaan kaikki poliittiset vangit välittömästi ja ehdoitta ja palauttamaan heidän maineensa. Se kehottaa edelleen Valko-Venäjän viranomaisia tekemään täysimääräistä yhteistyötä kansainvälisten ja alueellisten ihmisoikeuksien valvontamekanismien kanssa. EU kehottaa Valko-Venäjän viranomaisia lopettamaan osallistumisen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan ja muuttajien välineellistämisen poliittisiin tarkoituksiin yhteistyössä Venäjän kanssa. EU kehottaa Valko-Venäjän viranomaisia myös poistamaan kuolemanrangaistuksen ja ottamaan ensimmäisenä askeleena käyttöön moratorion. EU pyrkii varmistamaan, että Valko-Venäjän heikkenevä ihmisoikeustilanne pysyy YK:n ihmisoikeusneuvoston asialistan kärjessä.

14. EU on erittäin tyytyväinen **Gazan** tulitaukosopimukseen, joka **mahdollistaa panttivankien vapauttamisen vaiheistetuksi, lopettaa vihollisuudet ja lievittää humanitaarista kärsimystä Gazassa**. EU panee tyytyväisenä merkille, että panttivangit, joiden joukossa on useita EU-kansalaisia, pääsevät palaamaan perheidensä pariin ja että kipeästi kaivattua humanitaarista apua saadaan toimitettua Gazan siviiliväestölle. Sopimuksen täysimääräinen täytäntöönpano on keskeistä, jotta kaikki panttivangit saadaan vapautettua ja vihamielisyydet päätettyä pysyvästi. EU vaatii humanitaarisen avun täysimittaista ja esteetöntä pääsyä Gazan alueelle ja sitä, että apua pystytään jakamaan tehokkaasti sitä tarvitseville myös YK:n järjestöjen ja erityisesti UNRWA:n toimesta. EU tuomitsee edelleen mitä painokkaimmin Hamasin 7. lokakuuta 2023 **Israelia** vastaan tekemät raa'at terrori-iskut. EU tukee edelleen Hamasin uhrien ja Hamasin ottamien panttivankien perheitä. EU pitää valitettavana Gazassa ja Länsirannalla henkensä menettäneiden siviilien, erityisesti lasten ja naisten, aivan liian suurta määrää sekä katastrofaalisia seurauksia, joita avun riittämätön pääsy Gazaan aiheuttaa, mukaan lukien nälänhädän vaara. EU kehottaa kaikkia osapuolia täyttämään kansainvälisen oikeuden, myös ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, mukaiset velvoitteensa ja toteaa, että kansainvälisen oikeuden loukkauksiin syyllistyneet on saatettava vastuuseen. EU muistuttaa, että oikeudellisesti sitovat Kansainvälisen tuomioistuimen määräykset on pantava kaikilta osin täytäntöön. Länsirannalla EU tuomitsee edelleen jyrkästi jatkuvat siirtokuntien ääriryhmien väkivallanteot ja laittomien siirtokuntien laajentamisen, mukaan lukien purkutyöt. Siirtokunnat ovat kansainvälisen oikeuden nojalla laittomia. EU kehottaa tekemään yhteistyötä kaikkien YK:n mekanismien kanssa ja noudattamaan kaikkia ihmisoikeusvelvoitteita. EU tuomitsee kaikki ihmisoikeusrikkomukset. EU on edelleen sitoutunut kahden valtion ratkaisuun perustuvaan kattavaan, oikeudenmukaiseen ja kestäväan rauhaan. **Libanonissa** EU tukee edelleen tulitauon täytäntöönpanoa ja kehottaa kaikkia osapuolia panemaan täysimääräisesti täytäntöön tulitaukosopimuksen ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701, jotta voidaan varmistaa kotiseudultaan siirtymään joutuneiden väestöryhmien turvallinen paluu molemmin puolin. EU kehottaa kaikkia osapuolia suojelemaan ja tukemaan YK:n väliaikaisten rauhanturvaajajoukkojen (UNIFIL) toimeksiantoa.

15. EU tuomitsee jyrkästi järjestelmälliset ihmisoikeusloukkaukset **Afganistanissa**, erityisesti talebanien naisiin ja tyttöihin kohdistaman äärimmäisen sukupuoleen perustuvan syrjinnän, jossa saattaa olla kyse sukupuoleen perustuvasta vainosta, joka on ICC:n Rooman perussäännön, jonka sopimusvaltio Afganistan on, mukaan rikos ihmisyyttä vastaan. Syrjinnän muotoja ovat sukupuoleen perustuva väkivalta, kaikille kuuluvan oikeuden koulutukseen ja sanan-, liikkumis- ja työskentelyvapauden epääminen sekä yhteiskunnan ja julkisen elämän kaikkiin osa-alueisiin osallistumisen ankara rajoittaminen, mukaan lukien naisia koskeva kielto työskennellä kansalaisjärjestöissä ja YK:ssa, niin kutsuttu hyveiden edistämistä ja paheiden ehkäisemistä koskeva laki ja äskettäinen päätös evätä naisilta ja tytöiltä mahdollisuus saada koulutusta niin yksityisissä kuin julkisissa terveydenhuoltoalan laitoksissa. EU korostaa, että naisten ja tyttöjen täysimääräinen, tasa-arvoinen, merkityksellinen ja turvallinen osallistuminen yhteiskunnan ja julkisen elämän kaikkiin osa-alueisiin on varmistettava. EU kehottaa myös suojelemaan vähemmistöihin, mukaan lukien etniset ja uskonnolliset vähemmistöt kuten hazarat, kuuluvien henkilöiden sekä hlbt-henkilöiden oikeuksia. EU tukee YK:n avustusoperaatiota Afganistanissa sen kokonaisvaltaisen ihmisoikeuksia korostavan toimeksiannon mukaisesti ja Afganistanin ihmisoikeustilannetta käsittelevän erityisraportoinnin toimeksiantoa sekä YK:n erityislähettilään nimittämistä Afganistaniin YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2721 (2023) mukaisesti. EU korostaa edelleen, että taleban on vastuussa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien noudattamisen, suojelun ja toteutumisen samoin kuin humanitaarisen avun saannin ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamisen varmistamisesta. EU aikoo ennakoivasti tutkia mahdollisia uusia vastuuvastuuvelvollisuusmekanismeja, jotka voisivat tuottaa selvää lisäarvoa. Se kehottaa talebania noudattamaan kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja lapsen oikeuksien sopimuksen, joiden sopimuspuoli Afganistan on, mukaisia velvoitteita.

16. EU toistaa olevansa edelleen vakavasti huolissaan **Kiinan** ihmisoikeustilanteesta, muun muassa Tiibetissä, Sisä-Mongoliassa, Hongkongissa ja Xinjiangissa. EU kannustaa Kiinaa tekemään tehokasta yhteistyötä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun ja tämän toimiston sekä kaikkien kansainvälisten ihmisoikeusmekanismien kanssa, muun muassa Xinjiangin ihmisoikeusongelmia koskevan arviointiraportin suositusten täytäntöönpanossa. EU kiinnittää erityistä huomiota ihmisoikeuksien täysimääräiseen toteutumiseen ja perusvapauksien, erityisesti mielipiteen- ja sananvapauden, yhdistymisvapauden, rauhanomaisen kokoontumisenvapauden ja uskonnon- ja vakaumuksenvapauden käyttämiseen, mukaan lukien uskonnollisten ryhmien oikeus toteuttaa tavanomaista toimintaansa häiriöttä ja valita vapaasti uskonnolliset johtajansa, sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien suojeluun, kulttuuri-identiteetin säilyttämiseen ja pakkotyön lakkauttamiseen. EU seuraa edelleen tiiviisti yksittäisten ihmisoikeuksien puolustajien, myös YK:n mekanismien kanssa tekemisissä olevien, tilannetta. Se kehottaa Kiinaa kunnioittamaan, suojelemaan ja toteuttamaan ihmisoikeuksia kaikkien ihmisten, myös Hongkongin asukkaiden sekä uiguurien, tiibetiläisten ja etnisiin, uskonnollisiin, kielellisiin ja muihin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, osalta. EU toistaa huolensa siitä, noudattaako Kiina aiempia kansainvälisiä Hongkongiin liittyviä sitoumuksiaan. EU on avoin työskentelemään Kiinan kanssa mahdollisuuksien mukaan ja yleismaailmallisia ihmisoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen esimerkiksi taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä monenvälisillä foorumeilla.
17. EU kehottaa **Korean demokraattista kansantasavaltaa (Pohjois-Korea)** käsittelemään kansainvälisen tutkintakomission vuonna 2014 tekemät havainnot, jotka koskevat valtion vakavia ihmisoikeusloukkauksia, ja tekemään mielekkäällä tavalla yhteistyötä YK:n ihmisoikeusjärjestelmän kanssa. EU kehottaa edelleen Pohjois-Koreaa hyväksymään tarjoukset vuoropuhelusta ja aloittamaan uudelleen yhteistyön kansainvälisen yhteisön kanssa muun muassa jatkamalla diplomaattisen ja humanitaarisen henkilöstön paluun sallimista. Se kehottaa Pohjois-Koreaa kunnioittamaan, suojelemaan ja toteuttamaan ihmisoikeuksia ja panemaan täytäntöön vuoden 2024 yleiseen määräaika SARviointiin perustuvat suositukset.

18. EU tuomitsee edelleen ihmisoikeusloukkaukset **Iranissa** ja kehottaa Iranin viranomaisia kunnioittamaan kaikkien, erityisesti naisten ja tyttöjen sekä uskonnollisiin ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, ihmisoikeuksia. EU kehottaa Iranin hallitusta lopettamaan teloitukset ja noudattamaan johdonmukaista politiikkaa kuolemanrangaistuksen poistamiseksi sekä toimimaan täydessä yhteistyössä YK:n ihmisoikeusmekanismien, erityisesti riippumattoman tiedonhankintavaltuuskunnan ja YK:n Iranin erityisraportoijan, kanssa. EU kehottaa Irania myös vapauttamaan kaikki mielivaltaisesti pidätetyt henkilöt, mukaan lukien ulkomaalaiset ja kaksoiskansalaiset, saattamaan vankeusolosuhteet kansainvälisten normien mukaisiksi ja takaamaan oikeudenmukaisen menettelyn kaikille pidätetyille.
19. **Myanmarissa/Burmassa** EU kehottaa lopettamaan kaikki armeijan siviileihin kohdistamat väkivallanteot, vapauttamaan kaikki mielivaltaisesti ja erityisesti vuoden 2021 sotilasvallankaappauksen seurauksena pidätetyt vangit ja pyrkimään vakauteen ja rauhanomaiseen sovintoon. EU kehottaa luomaan pikaisesti avoimen, osallistavan ja uskottavan demokratiapolun, tukee YK:n ja ASEANin tätä koskevia toimia ja kehottaa panemaan täysimittaisesti täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2669 (2022). EU kehottaa parantamaan tätä koskevien kantojen johdonmukaisuutta koko YK:n järjestelmässä erityisesti virtaviivaistamalla YK:n toimeksiantojen haltijoiden ja järjestöjen toimia paikan päällä. EU puolustaa jatkossakin oikeutta ja vastuuvollisuutta kaikkien räikeiden ihmisoikeusloukkauksien, mukaan lukien konflikteihin liittyvä seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta, osalta. Se vaatii humanitaarisen avun täydellistä, turvallista ja esteetöntä saatavuutta kaikille sitä tarvitseville ihmisille. EU ajaa edelleen väkivallan lievittämistä ja siviilien, myös rohingojen, lisääntyvän militarisoinnin pysäyttämistä Rakhinen osavaltiossa ja pakolaisleireillä. Nopeiden ja asianmukaisten oikeudellisten menettelyjen tukemiseksi EU tukee ja kehottaa edelleen tehostamaan vastuuvollisuusmekanismeja ja niiden käyttöä, mukaan lukien Myanmaria koskeva riippumaton tutkintamekanismi (IIMM).

20. EU tuomitsee edelleen vakavat ihmisoikeusloukkaukset **Sudanissa**, mukaan lukien lukuisat raportoidut seksuaaliset ja sukupuoleen perustuvat väkivaltaisuuDET ja lapsen oikeuksien loukkaukset. EU kehottaa kaikkia konfliktin osapuolia lopettamaan välittömästi viholaisuudet sekä noudattamaan ja kunnioittamaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja ihmisoikeuksia koskevaa kansainvälistä oikeutta ja vaatii humanitaarisen avun esteetöntä perillepääsyä ja humanitaaristen työntekijöiden suojelua. EU keskittyy varmistamaan vastuuvollisuuden koko maassa ja muualla tehdyistä julmuuksista, myös monista sellaisista, jotka voivat olla sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä vastaan. EU tukee ICC:n ja YK:n työtä ja kehottaa Sudania tekemään yhteistyötä Sudaniin nimetyn riippumattoman asiantuntijan sekä Sudania käsittelevän riippumattoman kansainvälisen selvitysvaltuuskunnan kanssa.
21. Assadin rikollisen hallinnon kaatuminen on historiallinen hetki **Syyrian kansalle**, joka on kärsinyt valtavasti ja osoittanut poikkeuksellista selviytymiskykyä pyrkimyksissään kohti ihmisarvoa, vapautta ja oikeudenmukaisuutta. Kaikilla on oltava mahdollisuus maansa yhdistämiseen, vakauttamiseen ja jälleenrakentamiseen, oikeuden palauttamiseen ja vastuuvollisuuden varmistamiseen. Siirtymäkauden oikeusjärjestelyt ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ovat avainasemassa kestävän rauhan ja sovinnon aikaansaamiseksi. Kaikki osapuolet, jotka ovat vastuussa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksista tai ihmisoikeusloukkauksista, on saatettava vastuuseen. Kaikki Syyrian sisällissodan osapuolten tekemät rikokset ja ihmisoikeusrikkomukset on tutkittava siirtymäkauden oikeusjärjestelyjen yhteydessä. EU kehottaa kaikkia toimijoita välttämään uusia väkivaltaisuuksia, varmistamaan siviilien suojelun ja noudattamaan kansainvälistä oikeutta, kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja ihmisoikeuksia koskevaa kansainvälistä oikeutta, myös naisten ja lasten oikeuksia. Kehotamme suojelemaan erotuksetta kaikkia siviilejä, myös uskonnollisiin ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä. On ehdottoman tärkeää, että kaikki sidosryhmät osallistuvat osallistavaan, syyrialaisjohtoiseen ja syyrialaisiin omakseen kokemaan vuoropuheluun kaikista keskeisistä kysymyksistä, jotta varmistetaan hallittu, rauhanomainen ja osallistava YK:n tukema ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 keskeisten periaatteiden mukaisesti toteutettu siirtymä. EU ilmaisee tukevansa edelleen riippumatonta kansainvälistä tutkintakomissiota, kansainvälistä puolueetonta ja riippumatonta mekanismeja sekä Syyrian arabitasavallassa kadonneita henkilöitä käsittelevää riippumatonta elintä (IIMP).

22. EU tekee yhteistyötä kumppaneidensa kanssa varmistaakseen Venezuelassa rauhanomaisen ja osallistavan demokratiaan siirtymisen **Venezuelan kansan** tahdon mukaisesti. EU edistää Venezuelan johtamaa vuoropuheluprosessia, joka voi johtaa rauhanomaiseen ja demokraattiseen ratkaisuun moniulotteisessa kriisissä. EU kehottaa lopettamaan muun muassa kaksoiskansalaisiin ja ulkomaalaisiin kohdistetut mielivaltaiset pidätykset ja erityisesti ihmisoikeuspuolustajiin kohdistetut poliittiset sortotoimet sekä vapauttamaan kaikki poliittiset vangit ja kunnioittamaan täysimääräisesti perusvapauksia, kuten sananvapautta, yhdistymisvapautta ja kokoontumisvapautta. EU kehottaa Venezuelaa tekemään rakentavaa yhteistyötä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston sekä YK:n riippumattoman kansainvälisen Venezuelaa käsittelevän selvitysvaltuuskunnan kanssa.
23. EU tukee edelleen **Haitia** sen humanitaarisen kriisin ratkaisemisessa, ihmisoikeuksien edistämisessä, aseellisten rikollisryhmien harjoittaman äärimmäisen väkivallan torjunnassa sekä demokratian ja oikeusvaltion palauttamisessa.
24. EU tuomitsee jyrkästi väkivallanteot rauhanomaisia mielenosoittajia, poliitikkoja ja median edustajia vastaan **Georgiassa**. Georgian viranomaisten on kunnioitettava kokoontumis- ja sananvapautta sekä pidättäydyttävä voimankäytöstä. EU tukee toimia kaikkien väkivallantekojen tutkimiseksi ja syyllisten saattamiseksi vastuuseen teoistaan.
25. EU seuraa tiiviisti Azerbaidžanin ihmisoikeustilannetta ja tukee edelleen kestävää ja pysyvää rauhaa Armenian ja Azerbaidžanin välillä.
26. **Turkin**, joka on EU:n ehdokasmaa ja Euroopan neuvoston pitkäaikainen jäsen, odotetaan noudattavan omia sitoumuksiaan.
27. EU pyrkii kehittämään ja vahvistamaan kaikkien ihmisoikeuksien kunnioittamista, suojelua ja toteutumista. EU osallistuu rakentavasti ihmisoikeusneuvostossa ja YK:n yleiskokouksessa esitettyihin **aihekohtaisiin aloitteisiin**. EU toimii johtavassa roolissa uskonnon- ja vakaumuksenvapautta ja lapsen oikeuksia koskevissa aihekohtaisissa päätöslauselmissa.

28. **Digitaaliteknologian ja tekoälyn** osalta tarvitaan vahvoja suojatoimia, joilla taataan ihmisoikeuksien suojelu, myös monenvälisillä ja useiden sidosryhmien foorumeilla. EU edistää aktiivisesti yleismaailmallisia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, oikeusvaltioperiaatetta ja demokratian periaatteita digitaalisessa ympäristössä. EU jatkaa ihmisoikeuksiin perustuvan lähestymistavan edistämistä digitaalisella, myös tekoälyn ja muiden uusien ja kehitteillä olevien teknologioiden alalla. Tähän kuuluu kaikkien saatavilla olevan avoimen, vapaan, osallistavan, turvallisen, maailmanlaajuisen, yhteentoimivan ja turvattun internetin edistäminen ja sen useista sidosryhmistä muodostuvan perustan turvaaminen sekä yksityisyyden kunnioittamisen ja yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevien oikeuksien edistäminen. Digitaalisopimuksen (Global Digital Compact) pohjalta EU kehottaa kaikkia valtioita suojelemaan verkossa tapahtuvaa kansalaistoimintaa ja estämään internetin sulkemiset ja verkkosensuurin, laittoman valvonnan, vihapuheen verkossa, teknologiapohjaisen sukupuolistuneen väkivallan, tiedonmanipuloinnin, disinformaation ja kyberrikollisuuden noudattaen täysimääräisesti ihmisoikeuksia koskevaa kansainvälistä oikeutta. Tätä varten EU aikoo aktiivisesti laajentaa ja syventää kumppanuuksia samanmielisten maiden ja alueiden kanssa ja jatkaa yhteistyötä yksityissektorin, kansalaisyhteiskunnan ja tiedeyhteisön kanssa. EU tekee yhteistyötä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston ja muiden keskeisten kumppanien, kuten Euroopan neuvoston, Unescon, Kansainvälisen televiestintäliiton ja digitaalisesta ja kehitteillä olevasta teknologiasta vastaavan toimiston, kanssa digitaalisopimuksen täytäntöönpanemiseksi.
29. EU vahvistaa tukensa **mielipiteen- ja sananvapauden** vaalimiselle verkossa ja sen ulkopuolella. EU tukee päättäväisesti medianvapautta ja toimittajien ja media-alan työntekijöiden oikeutta työskennellä turvallisissa olosuhteissa ilman häirinnän, uhkailun ja väkivallan pelkoa. EU pyrkii torjumaan ulkomaista tiedonmanipulointia ja vahvistamaan tiedon eheyttä, mukaan lukien oikeus saada merkityksellistä, luotettavaa ja täsmällistä tietoa. Tilanteessa, jossa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia enenevässä määrin rajoitetaan, EU suojelee ja edistää oikeutta **rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen**.

30. EU tukee, edistää ja voimaannuttaa aktiivisesti monimuotoista ja riippumatonta **kansalaisyhteiskuntaa** ja ajaa sen edustajien merkityksellistä osallistumista kaikkiin YK-foorumeihin. EU tuomitsee jyrkästi kaikenlaiset kostotoimet, jotka kohdistuvat **ihmisoikeuspuolustajiin** ja kansalaisjärjestöihin, myös niihin, jotka tekevät yhteistyötä YK:n kanssa missä tahansa muodossa. EU kiinnittää erityishuomiota riskeihin, joita kohtaavat tietynlaiset ihmisoikeuspuolustajat, joihin kohdistuu usein syrjintää, väkivaltaa ja häirintää. Se aikoo toimia johtavassa roolissa edistettäessä kansalaisyhteiskunnan ja kaikkien ihmisoikeuspuolustajien, myös maanpaossa olevien, turvallista ja mahdollistavaa toimintaympäristöä. EU kiinnittää erityistä huomiota ihmisoikeuspuolustajiin ja kansalaisyhteiskunnan toimijoihin kohdistuviin uhkiin, myös verkossa, samoin kuin valtioiden rajat ylittäviin tukahduttamistoimiin. EU vastustaa myös kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia kaventavia oikeudellisia ja hallinnollisia toimenpiteitä, kuten kansalaisjärjestöjen rekisteröinnin estämistä, varojen saatavuuden rajoittamista, työläitä taustaselvityksiä ja raskaita raportointivaatimuksia. EU toimii tiiviissä yhteistyössä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun ja erityismenettelyjen kanssa sen varmistamiseksi, että kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien ääni saadaan kuuluville.
31. EU palauttaa mieleen **kuolemanrangaistusta kaikissa tapauksissa ja olosuhteissa** koskevan periaatteellisen kantansa ja kehottaa kaikkia maita, joissa se on yhä käytössä, poistamaan sen tai pitämään voimassa tai ottamaan käyttöön moratorion ensimmäisenä askeleena kohti kuolemanrangaistuksen poistamista. EU tuomitsee jyrkästi ja yksiselitteisesti kuolemanrangaistuksen käytön erityisesti tapauksissa, joissa rikotaan kansainvälisiä vähimmäisnormeja, ja tukee voimakkaasti ihmisoikeusneuvoston ja YK:n yleiskokouksen päätöslauselmia, joissa korostetaan tämän halventavan rangaistuksen ihmisoikeusvaikutuksia. EU edistää kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän toisen valinnaisen pöytäkirjan ratifioinnin jatkumista.
32. EU ilmaisee huolensa **kidutuksen** ja huonon kohtelun lisääntyneestä käytöstä keinona murskata poliittiset toisinajattelijat ja rajoittaa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia. EU korostaa kidutuksessa käytettävien varusteiden kaupan kieltämistä ratkaisevana askeleena kohti kidutuksen täydellistä poistamista ja harkitsee lisätoimia tähän tarkoitukseen käytettävien tavaroiden maailmanlaajuisen kaupan kieltämiseksi.

33. EU vastustaa edelleen jyrkästi kaikenlaista **syrrjintää**, mukaan lukien sukupuoleen, rotuun, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, vammaisuuteen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuva syrjintä, ja lisää toimia sen torjumiseksi kiinnittäen erityishuomiota syrjinnän moninkertaisiin ja risteäviin muotoihin. EU toistaa olevansa sitoutunut tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen, kaikkien ihmisten oikeuteen nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista ja heikossa, haavoittuvassa tai syrjäytyneessä asemassa olevien henkilöiden suojeluun. EU vahvistaa jälleen lujan sitoutumisensa hlti-henkilöiden kaikkien ihmisoikeuksien täysimääräisen ja yhdenvertaisen toteutumisen kunnioittamiseen, suojelemiseen ja toteuttamiseen ja ilmaisee syvän huolensa hlti-henkilöihin kohdistuvan väkivallan, syrjinnän ja leimaamisen hälyttävästä tasosta sekä samaa sukupuolta olevien henkilöiden välisten suhteiden kriminalisoinnista. EU toimii niiden YK:n toimeksiantojen pohjalta, jotka keskittyvät väkivallan ja kaikenlaisen syrjinnän torjuntaan, ja antaa edelleen voimakasta tukea YK:n työlle tässä asiassa.
34. EU on edelleen sitoutunut valtavirtaistamaan **vammaisten henkilöiden oikeudet** YK:n ihmisoikeusfoorumeilla käsiteltäviin eri kohtiin ja monenvälisten instituutioiden työhön sekä varmistamaan, että kaikilla vammaisilla henkilöillä on yhtäläiset oikeudet täysimääräiseen, tehokkaaseen ja merkitykselliseen osallistumiseen ja osallisuuteen sosiaalisen, kulttuurisen, koulutuksellisen, taloudellisen, kansalais- ja poliittisen elämän kaikilla osa-alueilla.
35. EU kehottaa edelleen kaikkia valtioita kunnioittamaan ja suojelemaan kaikkien kansallisiin tai etnisiin, uskonnollisiin ja kielellisiin **vähemmistöihin** kuuluvien henkilöiden ihmisoikeuksia ja toteuttamaan ne, muun muassa kaikilla asiaankuuluvilla foorumeilla. EU edistää näiden henkilöiden oikeutta osallistua tosiasiallisesti kulttuurielämään sekä uskonnolliseen, sosiaaliseen, taloudelliseen ja julkiseen elämään. EU vastustaa kaikenlaista väkivaltaan tai vihaan yllyttämistä ja vihapuhetta niin verkossa kuin sen ulkopuolella, mutta katsoo, että oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen on säilytettävä.

36. EU tehostaa toimia, joilla edistetään **ikäntyneiden henkilöiden** kaikkien ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista ja puututaan ikäsyryntään. EU jatkaa yhteistyötä asiaankuuluvien YK:n elinten kanssa parantaakseen ikäntyneiden henkilöiden ihmisoikeuksien suojelua ja toteutumista.
37. EU puolustaa edelleen **lapsen oikeuksia** ja asettaa etusijalle lasten suojelun kaikenlaiselta väkivallalta, myös verkkoväkivallalta, sekä laadukkaan ja osallistavan koulutuksen yleisen saatavuuden. EU kiinnittää edelleen erityistä huomiota aseellisista konflikteista kärsiviin lapsiin ja tehostaa koordinoitua YK:n mekanismien kanssa lapsia aseellisten selkkauksien yhteydessä koskevien päivitettyjen EU:n suuntaviivojen mukaisesti. EU jatkaa työskentelyä kaikenlaisen lapsiin kohdistuvan syrjinnän poistamiseksi.
38. EU vahvistaa olevansa lujasti sitoutunut **uskonnon- ja vakaumuksenvapauden** edistämiseen ja suojelemiseen kaikkialla maailmassa. EU edistää ja suojelee jokaisen oikeutta uskontoon tai vakaumukseen ja oikeutta tunnustaa uskontoaan tai vakaumustaan taikka vaihtaa sitä, ja se tuomitsee uskosta luopumisen kriminalisoinnin ja jumalanpilkkalakien väärinkäytön. Se tuomitsee uskontoon tai vakaumukseen perustuvan syrjinnän, suvaitsemattomuuden, väkivallan ja vainon sekä torjuu kaikenlaista uskontoon perustuvaa vihaa.
39. EU osallistuu edelleen rakentavasti kaikkiin kaikenlaisen **rasismin**, rotusyrjinnän, muukalaisvihan ja niihin liittyvän suvaitsemattomuuden torjumiseen liittyviin aloitteisiin maailmanlaajuisesti ja pitäytyy samalla pitkäaikaisessa kannassaan, joka koskee tarvetta varmistaa kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen yleismaailmallinen ratifiointi ja täysimääräinen ja tehokas täytäntöönpano sekä tarvetta panna täytäntöön Durbanin julistus ja toimintaohjelma sekä tarvittaessa järkeistää ja virtaviivaistaa sen seurantamekanismeja. EU osallistuu jatkossakin merkityksellisellä tavalla neuvotteluihin, joita käydään ehdotuksesta YK:n julistukseksi afrikkalaistaustaisten henkilöiden ihmisoikeuksien kunnioittamisesta, suojelemisesta ja toteuttamisesta.

40. EU on edelleen sitoutunut kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseen, suojeluun ja toteuttamiseen sekä Pekingin toimintaohjelman ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin (ICPD) toimintaohjelman ja niihin liittyvien tarkistuskokousten tulosten täydelliseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin. Edellä esitetty huomioon ottaen EU vahvistaa olevansa sitoutunut edistämään ja suojelemaan jokaisen yksilön oikeutta hallita täysin omaan seksuaalisuuteensa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteensä liittyviä kysymyksiä ja päättää niistä vapaasti ja vastuullisesti ilman syrjintää, pakottamista tai väkivaltaa, sekä kyseisen oikeuden toteutumiseen. Lisäksi EU korostaa, että kaikilla pitäisi olla mahdollisuus saada laadukasta, kohtuuhintaista ja monipuolista seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvää tietoa, koulutusta, kattava seksuaalikasvatus mukaan lukien, ja terveydenhuoltopalveluja.
41. EU vahvistaa olevansa lujasti sitoutunut kunnioittamaan, suojelemaan ja toteuttamaan kaikkia taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia (TSS-oikeudet), mukaan lukien oikeus koulutukseen, ruokaan, terveyteen, sosiaaliturvaan, asianmukaiseen asuntoon ja ihmisarvoiseen työhön, sekä tukemaan asiaankuuluvia aloitteita tässä yhteydessä. EU osallistuu aktiivisesti keskusteluihin ihmisoikeustaloudesta, myös siitä, miten taloudellisissa valinnoissa ja talouspolitiikoissa asetetaan etusijalle ihmisarvo ja tasa-arvo, mikä johtaa viime kädessä ihmisoikeuksien toteutumiseen. Se tukee edelleen turvallisen, riittävän ja kohtuuhintaisen juomaveden, jätevesihuollon ja yleisen hygienian saatavuutta ja korostaa näihin liittyvää ihmisoikeusnäkökulmaa. Se edistää jatkossakin oikeutta koulutukseen, digitaali-strategian läpileikkaavuutta, sosiaalista ja digitaalista osallisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien naisten ja tyttöjen voimaannuttamista, sekä syrjimättömyyttä. EU aikoo edelleen edistää kulttuurisia oikeuksia ja kulttuuriperinnön suojelemista.

42. EU jatkaa yhteistyötä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun ja **yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia** käsittelevän YK:n työryhmän kanssa edistääkseen yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden maailmanlaajuista täytäntöönpanoa. EU tukee edelleen kansallisten toimintasuunnitelmien hyväksymistä jäsenvaltioissa ja kumppanimaissa ja kattavan EU:n kehyksen kehittämistä yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden täytäntöönpanoa varten. EU:n lainsäädäntö yritysten kestävästä toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja pakkotyön torjunnasta on tärkeä pohja EU:n vahvemmalle sitoutumiselle YK:ssa, erityisesti yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevan yhteisymmärryksen perustuvan oikeudellisesti sitovan välineen osalta, mukaan lukien istuntojen väliset aihekohtaiset kuulemiset. Uhrien suojelun vahvistamiseksi ja maailmanlaajuisesti tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi YK:n jäsenvaltioiden välillä on tärkeää pyrkiä laajaan alueiden väliseen yhteisymmärrykseen.
43. EU tunnustaa **ilmastonmuutoksen**, biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen, ympäristön tilan heikkenemisen ja saastumisen vaikutuksen nykyisten ja tulevien sukupolvien ihmisoikeuksien toteutumiseen ja jatkaa yhteistyötä kumppaneidensa kanssa eri puolilla maailmaa hyödyntääkseen ihmisoikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen tähtäävien toimien tehostamiseksi. EU muistuttaa valtioiden velvollisuuksista tältä osin ja keskittyy niihin oikeudenhaltijoihin, jotka ovat kaikkein alttiimpia maapallon kolmitahoisen kriisin vaikutuksille. EU edistää ympäristön ja alkuperäiskansojen ihmisoikeuksien puolustajien merkittävää roolia tässä yhteydessä ja tukee heitä suojaavia toimia. EU osallistuu aktiivisesti keskusteluihin, joilla edistetään puhdasta, terveellistä ja kestävästä ympäristöstä koskevaa ihmisoikeutta. Se kannattaa sitä, että vihreän siirtymän edellyttämät rohkeat ja kiireelliset toimenpiteet ovat oikeudenmukaisia ja osallistavia.

44. EU jatkaa **alkuperäiskansojen** oikeuksien edistämistä alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan YK:n julistuksen ja ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden mukaisesti ja toimii tältä osin aktiivisesti kaikilla asiaankuuluvilla foorumeilla, joilla keskustellaan alkuperäiskansojen oikeuksista. EU osallistuu edelleen aktiivisesti kaikkiin toimiin, joilla pyritään lisäämään alkuperäiskansojen edustajien ja instituutioiden täysimääräistä, tosiasiallista ja merkityksellistä osallistumista asiaankuuluviin YK:n elimiin, myös ihmisoikeusneuvoston istuntoihin, niitä koskevat kysymyksissä. EU korostaa, että on tärkeää suojella alkuperäiskansoihin kuuluvia ihmisoikeuspuolustajia, myös maata ja luonnonvaroja koskevien kysymysten sekä ympäristön-, biologisen monimuotoisuuden ja ilmastonsuojelun yhteydessä, ja varmistaa, että he voivat edistää ihmisoikeuksia ilman pelkoa kostotoimista. EU edistää alkuperäiskansoihin kuuluvien naisten täysimääräistä, tosiasiallista ja merkityksellistä osallistumista ja johtajuutta. EU korostaa, että on tärkeää tarjota alkuperäiskansoihin kuuluville lapsille pääsy omankieliseen ja -kulttuuriseen koulutukseen.
45. EU jatkaa ponnistelujaan köyhyyden poistamiseksi ja kestävä ja osallistavan kehityksen saavuttamiseksi tavalla, joka edistää kaikkien ihmisoikeuksien kunnioittamista, suojelua ja toteutumista ilman minkäänlaista syrjintää. EU palauttaa mieleen varaumansa, jotka koskevat nykyistä luonnosta oikeudellisesti sitovaksi välineeksi **oikeudesta kehitykseen**, ja jatkaa rakentavaa osallistumistaan tähän asiaan, myös mahdollisiin tuleviin keskusteluihin oikeudellisesti sitovan välineen luonnoksesta. Tältä osin EU edistää edelleen ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden periaatetta, torjuu lähestymistavat, joissa ei kunnioiteta ihmisoikeuksia koskevaa kansainvälistä oikeutta täysimääräisesti tai jotka voisivat heikentää valtioiden ihmisoikeusvelvoitteita asettamalla oikeuden kehitykseen muita ihmisoikeuksia korkeammalle, ja ajaa sitä, että jokainen yksilö tunnustetaan aina ja kaikkialla oikeuksien haltijaksi, kun taas valtioilla on ensisijainen vastuu ja ensisijaiset velvoitteet kaikkien ihmisoikeuksien täysimääräisestä toteutumisesta.

46. EU tehostaa edelleen toimia, joilla vaalitaan **pakolaisia, maan sisällä siirtymään joutuneita henkilöitä ja muuttajia** koskevaa kansainvälistä oikeutta ja ihmisoikeuksia, erityisesti perusoikeutta hakea turvapaikkaa ja palauttamiskiellon periaatetta, ja kiinnittää erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin. EU tarjoaa edelleen mahdollisuuksia laillisille muuttoväylille kunnioittaen kaikilta osin kansallista toimivaltaa. EU kehottaa kaikkia valtioita ehkäisemään ja torjumaan ihmiskauppaa ja ihmisten salakuljetusta. EU vahvistaa olevansa sitoutunut torjumaan muuttajien välineellistämistä poliittisiin tarkoituksiin ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta täysimääräisesti kunnioittaen. EU ei salli minkään maan käyttää väärin arvojaan, joihin kuuluu esimerkiksi oikeus hakea turvapaikkaa, tai heikentää demokratiaansa.
47. EU kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan, että **terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden johdosta toteutetuissa toimissa**, myös niitä koskevassa tutkinnassa ja syytteenpanossa, noudatetaan täysin kansainvälistä oikeutta.
48. EU vahvistaa horjumattoman sitoumuksensa edistyä **tahdonvastaisten katoamisten** poistamisessa ensimmäisen tahdonvastaisia katoamisia käsitelleen maailmankongressin saavutusten pohjalta.
-